

Sector **agrari**

Xarxa TRÀMEC

Xarxa Agroalimentària del Baix Empordà

Diagnosi realitzada pels
Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya
i coordinada per la Xarxa TRÀMEC
del Consell Comarcal del Baix Empordà.

CONSELL COMARCAL
DEL BAIX EMPORDÀ

Diputació de Girona

Generalitat
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya
Casa a Perpinyà

SOC

Servei d'Ocupació
de Catalunya

**Girona
Excel·lent**
Qualitat Alimentària

CoHectius

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE TRABAJO, MIGRACIONES
Y SEGURIDAD SOCIAL

INFORME

BREU ANÀLISI DEL SECTOR AGRARI DEL BAIX EMPORDÀ

1. Objecte

El present informe pretén aproximar la realitat del sector agrari de la comarca del Baix Empordà i aportar eines de planificació i decisió a explotacions i responsables tècnics i polítics. Alhora, possibilitar sinèrgies amb d'altres sectors econòmics de la comarca.

2. Descripció de la comarca

Caracterització municipal i demogràfica.

La comarca del Baix Empordà inclou 36 municipis i té una superfície de 701,7 Km². La població el 2016 era de 132.598 habitants, amb una densitat de 189 hab/Km² (119,8 el 2006). Les dades provisionals a 1 de gener de 2017 indicarien que la població ha crescut (133.693 habitants), essent el 80,7% dels habitants de nacionalitat espanyola i el 19,3% de nacionalitat estrangera (25.804 habitants).

Font: Muncat - Els ens locals de Catalunya

(<http://aplicacions.muncat.gencat.cat/index.php?page=descarregamapes>)

Nom de l'ens	Població 2016
Ajuntament d'Albons	765
Ajuntament de Begur	3.957
Ajuntament de Bellcaire d'Empordà	647
Ajuntament de la Bisbal d'Empordà	10.742
Ajuntament de Calonge	10.709
Ajuntament de Castell-Platja d'Aro	10.567
Ajuntament de Colomers	188
Ajuntament de Corçà	1.249
Ajuntament de Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura	1.292
Ajuntament de Foixà	309
Ajuntament de Fontanilles	140
Ajuntament de Forallac	1.723
Ajuntament de Garrigoles	163
Ajuntament de Gualta	376
Ajuntament de Jafre	386
Ajuntament de Mont-ras	1.690
Ajuntament de Palafrugell	22.868
Ajuntament de Palamós	17.677
Ajuntament de Palau-sator	297
Ajuntament de Pals	2.423
Ajuntament de Parlavà	392
Ajuntament de la Pera	441
Ajuntament de Regencós	279
Ajuntament de Rupià	253
Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols	21.760
Ajuntament de Santa Cristina d'Aro	5.128
Ajuntament de Serra de Daró	209
Ajuntament de la Tallada d'Empordà	451
Ajuntament de Torrent	163
Ajuntament de Torroella de Montgrí	11.506
Ajuntament d'Ullastret	288
Ajuntament d'Ullà	1.077
Ajuntament d'Ultramort	210
Ajuntament de Vall-llobrega	922
Ajuntament de Verges	1.150
Ajuntament de Vilopriu	201
Ne. municipis: 36	132.598

Font: Municat - Els ens locals de Catalunya (http://municat.gencat.cat/ca/Temes/els-ens-locales-de-catalunya/consulta-de-dades/consulta_dades/)

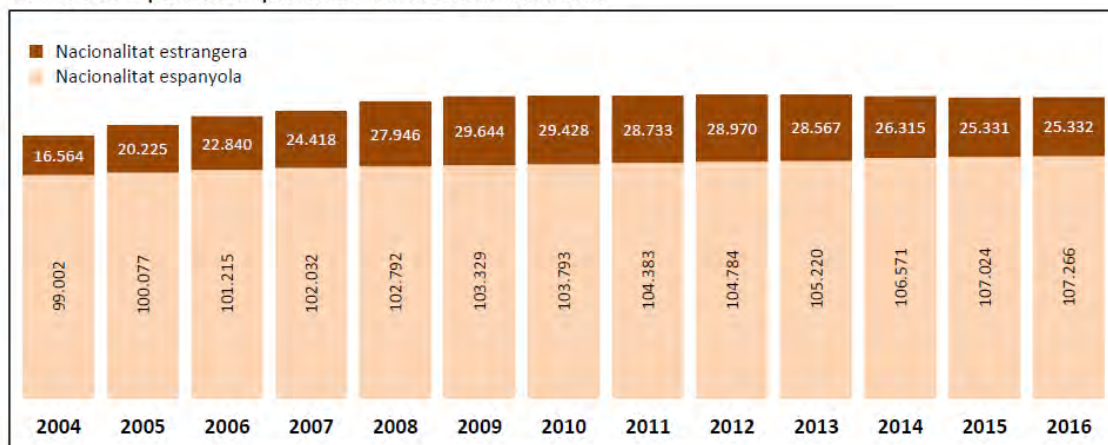

La població de nacionalitat espanyola no ha parat de créixer des de 2004, mentre la població de nacionalitat estrangera ha reduït els darrers anys la seva presència a la comarca. Sigui com sigui, actualment hi ha 114 nacionalitats, a banda de l'espanyola, representades al Baix Empordà, essent la marroquina la més destacada amb diferència (un 35,8% del total de persones estrangeres).

La població estrangera a Catalunya representa un 14,34%, fet que denota que la comarca acull un percentatge superior (és la sisena pel que fa a percentatge de població estrangera). La població d'origen marroquí també és la majoritària entre l'estrangera a Catalunya (19,22%) però a la comarca té molta més presència. Destacar, entre d'altres, la major proporció de població russa (6,29% vs. 2,22% a Catalunya) i la menor de la xinesa (1,28% vs. 5,33%). El 30,12% són estrangers comunitaris.

Pel que fa a l'edat, un 47% dels habitants tenen més de 45 anys, i un 34,6% més de 60. L'edat és superior en la població de nacionalitat espanyola (50,2% més de 45 anys i 37,2% més de 60), i la presència de població de nacionalitat estrangera ha suposat un rejuveniment de la piràmide (un 33,9% tenen més de 45 anys i un 14% més de 60).

Evolució de la població empadronada. Xifres oficials. 2004-2016

		Total		(80,7%) Nacionalitat espanyola		(19,3%) Nacionalitat estrangera	
Població 1 gener 2017		133.693	100,0	107.889	100,0	25.804	100,0
Sexe	Homes	66.761	49,9	53.518	49,6	13.243	51,3
	Dones	66.932	50,1	54.371	50,4	12.561	48,7
Edat	0 a 14	20.920	15,6	16.781	15,6	4.139	16,0
	15 a 29	19.848	14,8	15.135	14,0	4.713	18,3
	30 a 44	30.004	22,4	21.779	20,2	8.225	31,9
	45 a 59	29.909	22,4	24.783	23,0	5.126	19,9
	60 a 74	20.916	15,6	18.363	17,0	2.553	9,9
	75 i més	12.096	9,0	11.048	10,2	1.048	4,1

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies - Perfils demogràfics

(http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/immigracio/dades/perfils_demografics/)

Caracterització dels usos del sòl

Tot i les diferències locals, destaca l'evolució en l'ús del sòl, amb canvis remarcables. La superfície agrària ha disminuït en 1.563 ha (2,22 punts percentuals menys), mentre la superfície coberta per boscos s'ha incrementat en 10.768 ha (15,33 punts percentuals més), i representa el 43% de la superfície comarcal. Bona part d'aquest increment correspon a l'evolució d'altres superfícies forestals, però també hi ha col·laborat la disminució de superfície agrària i del conjunt sòl urbà – urbanitzable – infraestructures.

Baix Empordà	Superfície forestal			Sense vegetació	Conreus		Urbanitzat i altres ⁽¹⁾
	Boscos	Bosquines	Altres		Secà	Regadiu	
2015	30.221	6.291	2.872	2.952	11.945	8.759	7.220
2001	19.453	12.158	4.488	2.785	13.216	9.051	9.109
Diferència	10.768	-5.867	-1.616	167	-1.271	-292	-1.889

⁽¹⁾ Sòl urbà, urbanitzable i infraestructures. Unitats: Hectàrees. Font: [IDESCAT](#)

Pel que fa a l'altimetria, la comarca està situada a poca alçada. Dels 701,7 Km², 598,3 (85%) es troben sota els 200 m snm, mentre els 103,3 restants (15%) estan entre els 200 i 600 m snm. Destaca el Puig d'Arques, de 533 m al massís de les Gavarres.

	Superfície total	Superfície amb pendent < 20%	% pendent < 20%	% pendent < 20% sobre el total
Baix Empordà	701,7	515,5	73,5	3,2

Unitats: Quilòmetres quadrats. Font: [IDESCAT](#). Dades 2015

Caracterització econòmica

L'activitat econòmica té molt a veure amb els serveis, que el 2015 explicaven el 81% de l'augment del Valor Afegit Brut (VAB) comarcal (2,7 punts percentuals respecte els 3,3 totals). El sector primari, en canvi, aporta -0,1 punts percentuals, en concordança amb el -3,4% de creixement del VAB del sector de 2014 (taxes reals de creixement interanual).

La taxa interanual comarcal ha passat del -1,9% el 2012 al 3,3% el 2015, i en bona part s'explica per la recuperació del sector serveis i construcció. El Baix Empordà és la cinquena comarca per importància tant si mirem el sector construcció (aporta un 10,0%

del PIB comarcal) com dels serveis (78,6% del PIB comarcal). El sector primari aporta un 2,0% al PIB i la indústria un 9,5% (i és la segona comarca per la cua).

L'economia comarcal s'ha anat recuperant, amb una pèrdua de pes del sector primari i el predomini del sector serveis. Com a elements destacables els darrers temps hi hauria: els afiliats a l'hostaleria han repuntat; la producció de pera passà de les 1.127 Tm (2014) a les 490 Tm (2015; -56,5%), la de poma caigué de 39.433 a 31.450 Tm (-20,2%) i la de préssec de les 777 a les 573 Tm (-26,2%); i les captures dels ports de l'Estartit, Palamós i Sant Feliu de Guíxols caigueren un -5,5% (de les 2.849 a les 2.692 Tm).¹

Caracterització climàtica

Hi ha cinc estacions meteorològiques automatitzades al Baix Empordà que proporcionen dades amb valor agronòmic (com irradiació o evapotranspiració; no totes disposen del conjunt de dades). Són de gran utilitat en la caracterització i per a disposar de criteris agronòmics (elecció de varietats o necessitats hídriques, per exemple).

Com a referència, atès que són les que proporciona l'Idescat, s'aporta les dades mensuals per a l'any 2016 l'estació automatitzada de la Bisbal d'Empordà (29 m s.n.m.).

Mes	Temp. mitjana diària (°C)	Temp. mínima diària	Temperatura màxima diària	Precipitació acumulada diària (mm)	Evapotranspiració de referència (mm)
1	9,1	-3,4	23,1	29,3	29,76
2	9,3	-2,7	22,7	30,2	43,75
3	9,9	-2,6	23,4	21,7	69,11
4	13,4	1,6	25,6	74,2	90,13
5	16,1	4	26,9	91,3	105,89
6	21,1	9,6	33,2	11,5	136,45
7	24,7	12	35,5	0,6	170,63
8	23,6	12,6	36,6	24,4	154,88
9	21,6	10	34,1	126,7	108,32
10	16,1	6,3	25,5	132,8	52,68
11	11,6	0,9	22,9	40	34,59
12	8	-1,9	21,7	21,1	25,68
Any 2016	15,4	-3,4	36,6	603,8	1.021,87
2008-2015	15,1*	-6,8	40,3	648,2	1.008,94
1971-2000	15,5	-7,1	35,6	605,5	s.d.

Font: RuralCat – Dades agrometeorològiques Estació de La Bisbal d'Empordà (https://www.ruralcat.net/web/guest/agrometeo.estacions?p_p_id=234&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-3&p_p_col_count=1&_234_struts_action=%2Fadasasistemas%2Fagrometeo%2Festacio), combinat amb dades Idescat de la mateixa estació (<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=214>)
La sèrie 2008-2015 s'ha obtingut de RuralCat i la Temperatura mitjana (*) ha estat calculada com a promig.
La sèrie 1971-2000 prové del Servei Meteorològic de Catalunya (<http://static-m.meteo.cat/wordpressweb/wp-content/uploads/2014/11/13083422/BaixEmporda.pdf>)

¹ 2016; Josep Oliver Alonso; Anuari Econòmic Comarcal 2016; Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A.

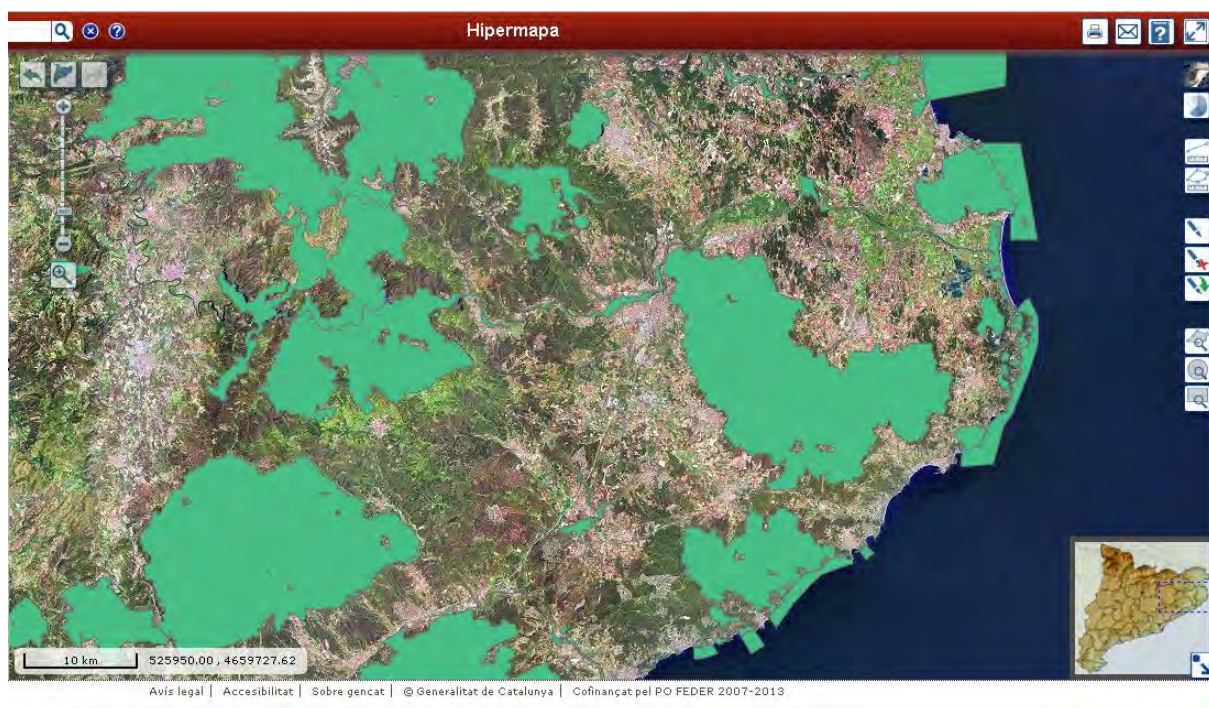
De forma habitual, el clima no és ni extrem ni rigorós, malgrat pot existir episodis de fred, calor, pluja o vent (el 2016, de promig va bufar a 1,9 m/s i de component sud).

Des del punt de vista agrari destaca, particularment, el dèficit hídric d'uns 370 mm/any de promig a la Bisbal, però amb valors anuals que oscil·len molt (fins a 637 mm/any). No obstant, són dades acumulades i és molt més important el dèficit diari o setmanal, especialment a l'estiu, amb pluja escassa i demanda molt alta, i que va necessàriament vinculat a disposar de reg o bé assumir efectes importants sobre la producció.

Altres aspectes a tenir en consideració

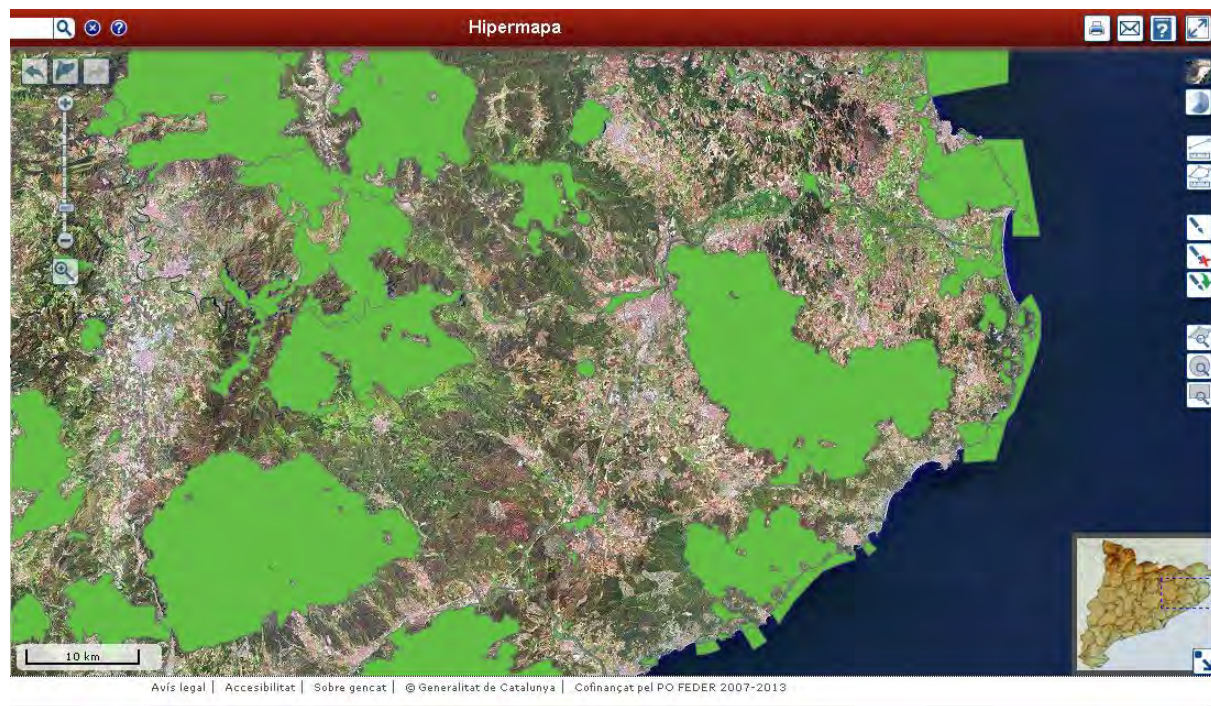
Sobre el territori, particularment el rural i de forma molt especial sobre l'agrari i forestal, hi conflueixen tipificacions o particularitats que s'han de tenir en compte en l'anàlisi i propostes de futur. A continuació, s'exposen alguns dels principals, però no els únics.

Xarxa Natura 2000

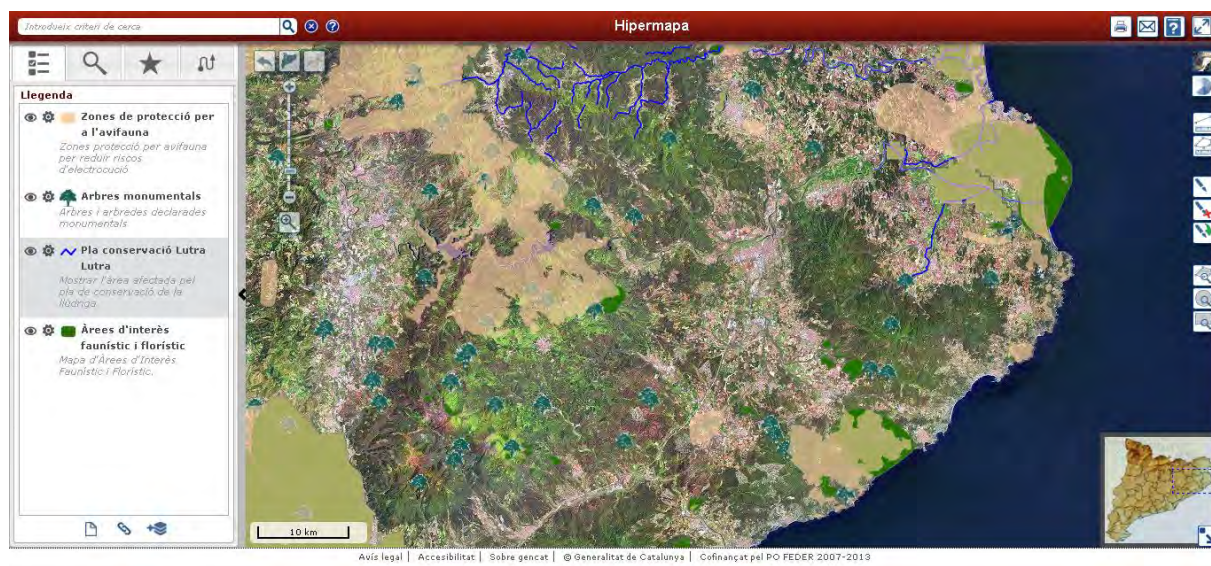

PEIN (molta coincidència amb XN2000)

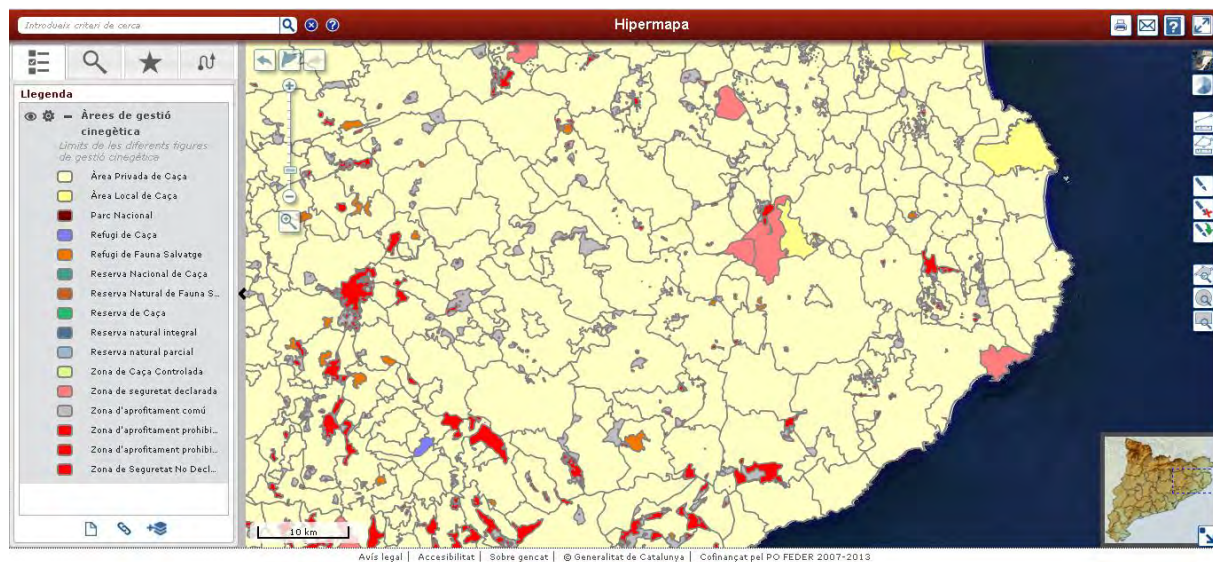

Espais interès o conservació flora i fauna

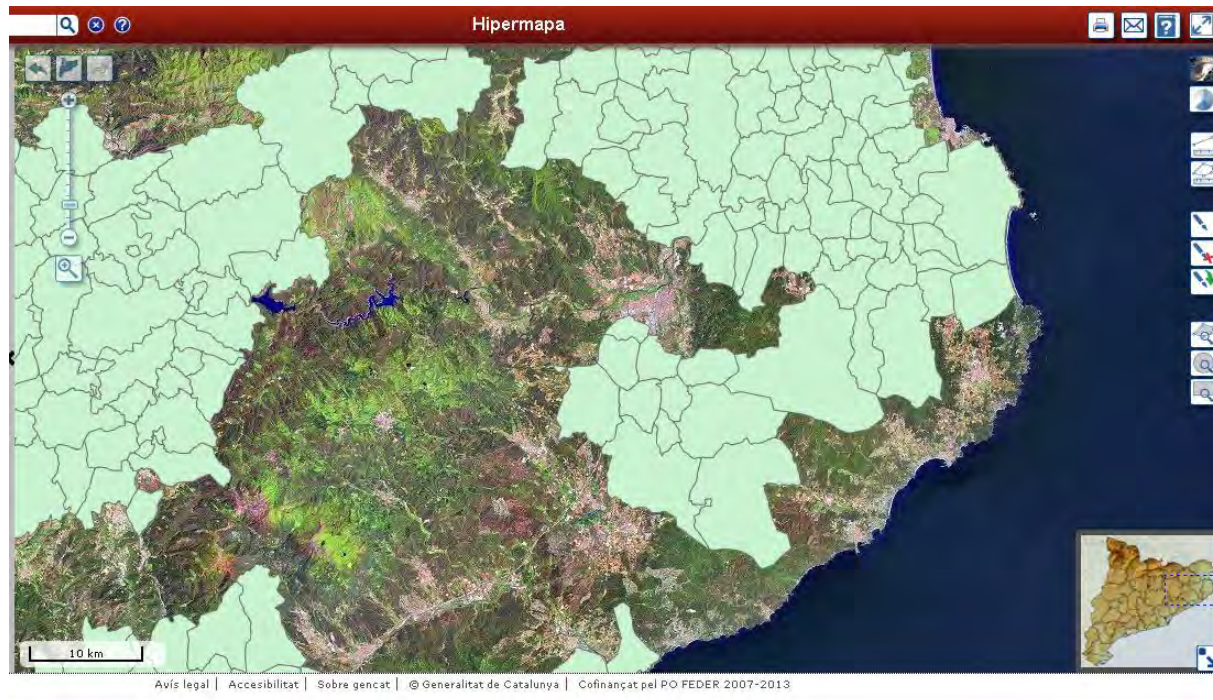

Espais gestió cinegètica

Zones vulnerables per nitrats

3. Descripció del sector agrari

L'anàlisi del sector primari s'ha de fer tenint present que algunes de les qüestions més crítiques són comunes al conjunt del sector català: preus percebuts per les explotacions, regulacions cada cop més restrictives, competència de productes provinents de països tercers, canvi d'hàbits de consum (lloc de compra, perfil de consumidor o tipologia de producte, per exemple) o afectacions de fauna salvatge.

L'anàlisi exposa dades oficials publicades, malgrat existeix informació més detallada en base a, per exemple, la DUN. L'explotació d'aquestes dades, algunes de les quals no són accessibles, requeriria d'una anàlisi en profunditat i comparativa de diferents anys. La DUN podria afegir aspectes com la venda de proximitat, en què a priori el valor afegit s'hauria de quedar a l'explotació.

Actualment, existeix dades publicades georeferenciades tant a l'Hipermapa (<http://sig.gencat.cat/visors/hipermapa.html>) com al web del Departament d'Agricultura, dins l'apartat del Mapa de cultius DUN-SIGPAC (<http://agricultura.gencat.cat/ca/serveis/cartografia-sig/aplicatius-tematics-geoinformacio/sigpac/mapa-cultius/>)

Caracterització de les persones professionals agràries i treballadores

És imprescindible, per a comprendre les dades sobre la realitat al camp, de distingir entre les persones titulars d'explotacions (i que per exemple fan la DUN) i les professionals (que viuen essencialment de la seva activitat agrària). Com a reflex d'aquestes darreres, es pot analitzar l'evolució del cens per a les eleccions per a determinar la representativitat de les organitzacions professionals, i de què únicament formen part les persones físiques d'alta per a l'activitat en la Seguretat Social i les persones jurídiques en què una part significativa de l'activitat és agrària.

Com per al conjunt de Catalunya, les dades al Baix Empordà també han anat disminuint amb el temps, una nova mostra de la desaparició d'explotacions. El percentatge de disminució és equivalent al del conjunt de Girona i al de Catalunya.

	Baix Empordà	Girona	Catalunya
2016	659	3.602	26.001
2011	749	4.136	29.818
Diferència	-90	-534	-3.817

Caracterització de les explotacions²

Superfície agrària, explotacions i dimensió

De forma semblant al que passa a Catalunya, la superfície agrària ha anat disminuint amb el temps. El nombre d'explotacions també ha disminuït fortament, i particularment els darrers anys en què no hi ha estadístiques ni anàlisi oficials publicats per àmbit comarcal. Aquesta circumstància ha anat acompanyada d'un augment de la dimensió mitjana d'aquestes, amb una major tecnificació i professionalització, així com un increment de la productivitat per unitat (ha o cap).

Entre els principals factors, hi trobaríem la pèrdua de rendibilitat de les explotacions i la necessitat d'inversions i dimensionament, que ha promogut l'abandonament o adquisició de les més petites, deixant de banda zones o produccions marginals.

	Superfície agrícola utilitzada (SAU)							
	Terres llaurades							
	Secà	Regadiu	Total	Pastures permanents	Total	Superfície forestal	Altres terres	Total
2009	12.472	7.404	19.875	796	20.671	5.163	510	26.344
1999	14.703	5.241	19.944	360	20.304	14.501	5.868	40.673
Diferència	-2.231	2.163	-69	436	367	-9.338	-5.358	-14.329

Ne. explotacions	Sense terres	Amb terres		Total
		Amb ramaderia	Sense ramaderia	
2009	37	349	598	984
1999	20	678	657	1.355
Diferència	17	-329	-59	-371

² Totes les dades referides a la superfície agrària i les explotacions són extretes de l'Idescat, dins l'apartat de *Sectors Econòmics – Agricultura · Ramaderia · Pesca*, i corresponen essencialment al Cens Agrari 1999 vs 2009.

<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=424&t=1999>

Dimensió explotacions (ha)	<1	1 - <2	2 - <5	5 - <10	10 - <20	20 - <50	50 - <100	> 100	Total
2009	37	101	169	142	158	220	84	28	939
1999	202	109	177	198	218	244	69	18	1.235
Diferència	-165	-8	-8	-56	-60	-24	15	10	-296

Activitat agrícola

Una de les principals variacions ha estat en el nombre d'hectàrees que han passat a ser de regadiu, fet que en alguns indrets origina tensions per l'ús de l'aigua en ser un bé escàs i de proveïment de conca interna catalana, sovint de pous.

Destaca, igualment, la disminució dels conreus herbacis (malgrat l'augment dels cereals) i l'augment més o menys equivalent en els llenyosos, particularment de fruita dolça.

Sigui com sigui, la capacitat de regar ha possibilitat implantar nous conreus, com els fruiters, i mantenir o augmentar els rendiments dels conreus herbacis, en bona part adreçats a l'alimentació animal.

Els darrers anys, però, tant els preus percebuts per la fruita com algunes plagues que estan afectant particularment alguns conreus a la demarcació de Girona (*Drosophilla suzukii* en cirerer) estan fent replantejar el futur d'algunes explotacions fruiteres.

També seria pertinent analitzar l'evolució de la fruita seca els darrers anys, atès que la dinàmica de preus ha fet que s'hagi plantat moltes noves hectàrees, fet que caldrà tenir en compte en les decisions de futur.

La informació existent a Idescat sobre producció ecològica o conreus per a renovables és limitada. En el primer cas, la tendència és creixent, de la mà d'una demanda cada cop major de producte de proximitat, independentment que sigui o no ecològic. Pel que fa al segon, la tendència s'ha moderat, tant pel que fa a l'evolució del propi mercat (lluny del bum de fa anys) i a les traves normatives i penalitzacions a les renovables.

També és limitada la informació sobre organismes modificats genèticament, sobre els que s'ha de recordar que únicament és autoritzada una única varietat de blat de moro. Cal expressar que el motiu de tria és estrictament agronòmic, i fruit de la presència en determinades zones de plaga. Això fa que resulti rendible el major cost de la llavor davant l'opció de no conrear el panís o d'haver de fer múltiples tractaments fitosanitaris sense una garantia de control tan elevada.

Terres llaurades (ha)

	Secà			Regadiu			Total
	herbacis	llenyosos	total	herbacis	llenyosos	total	
2009	11.927	545	12.472	6.116	1.288	7.404	19.875
1999	14.206	497	14.703	4.212	1.029	5.241	19.944
Diferència	-2.279	48	-2.231	1.904	259	2.163	-69

Conreus herbacis (ha)

	Cereals en gra	Hortalisses	Conreus industrials	Farratges	Llegums en gra	Patata	Altres ⁽¹⁾	Guarets	Total
2009	12.152	114	1.047	4.051	159	19	79	424	18.045
1999	11.376	211	1.309	4.325	176	38	72	911	18.418
Diferència	776	-97	-262	-274	-17	-19	7	-487	-373

(1) Inclou flors i plantes, llavors i plàntules, hortes familiars.

Conreus llenyosos (ha)

	Fruïta Dolça ⁽¹⁾	Fruïta seca	Cítrics	Olivera	Vinya	Planters	Altres ⁽²⁾	Total
2009	1.274	6	0	274	171	87	20	1.832
1999	1.026	17	0	258	214	10	0	1.525
Diferència	248	-11	0	16	-43	77	20	307

(1) Inclou la fruita de clima subtropical i les baies

(2) Inclou conreus llenyosos d'hivernacle i altres conreus permanents.

Conreus o sistemes alternatius (2009)

Amb mètodes d'agricultura ecològica ⁽¹⁾		Modificats genèticament		Per a la producció d'energies renovables	
explotacions	ha	explotacions	ha	explotacions	ha
14	123	53	477	2	9

La informació disponibles sobre cultius agrícoles de 2016 (veure taula següent) aporta una informació de més detall, i que caldria analitzar comparativament amb anys anteriors i, dins les possibilitats, amb informació addicional no accessible habitualment (venda de proximitat, edat titulars, ajuts vinculats, ...)

Els principals conreus destacats en les estadístiques històriques es mantenen i algunes de les tendències allà detectades continuen en el mateix sentit.

Grup	Cultiu (ha)	Regadiu	Secà	TOTAL
ALTRES PRODUCTES	CÀNEM	0,64	3,80	4,44
	ESPECIES AROMÀTIQUES LLENYOSE	0,09		0,09
	ESPECIES AROMÀTIQUES LLENYOSOS		2,41	2,41
	FLORS I ORNAMENTALS	0,37		0,37
	VIVER ARBRE I ARBUST	60,12		60,12
ARRÒS	ARRÒS	740,14	0,02	740,17
CÍTRICS	TARONGER	0,07		0,07
CEREALS	BLAT TOU	853,09	1.811,13	2.664,23
	CIVADA	226,24	1.293,11	1.519,35
	ESPELTA	6,54	2,40	8,94
	FAJOL	0,43		0,43
	MILL	3,85	5,60	9,45
	ORDI	782,26	3.430,53	4.212,79
	TRITICALE	13,34	198,41	211,75
CEREALS D'ESTIU	BLAT DE MORO	2.719,19	365,08	3.084,27
	SORGO	78,15	82,88	161,03
FARRATGERES	ALFALS	1.119,22	1.692,73	2.811,95
	FENIGREC		3,82	3,82
	FESTUCA	18,17	2,13	20,30
	RAY-GRASS	150,33	571,18	721,51
	TREPADELLA		23,97	23,97
FRUITA DOLÇA	VEÇA I CIVADA	1,73	14,79	16,52
	ALBERCOQUERS	2,42	0,72	3,14
	ALTRES FRUITERS	0,44	0,06	0,51
	CIRERERS	1,28	0,25	1,54
	CODONY	0,05		0,05
	FIGUERA	0,37	0,31	0,68
	FRUITERS VARIS	6,70	0,17	6,86
	NECTARINS	1,58	0,22	1,80
	PERERES	19,34	0,31	19,66
	PERERES/POMERES	3,30		3,30
	POMERES	1.123,93	5,02	1.128,95
	PRESSEGUERS	22,58	4,13	26,70
	PRESSEGUERS/NECTARINS	3,54		3,54
	PRUNERES	0,62	0,56	1,18
	AMETLLERS	0,21	2,04	2,25
FRUITS DE CLOSCA	AVELLANER		0,08	0,08
	GARROFER		0,01	0,01
	NOGUERES	3,64	0,69	4,33
	GUARET NO SIE/ SUP. LLIURE SE*	32,64	127,71	160,35
GUARET	GUARET SIE/ SUP. LLIURE SEMBRA	72,42	259,90	332,33
	BOLETS		0,21	0,21
HORTÍCOLES	CARABASSA	0,46		0,46
	CEBES, CALÇOTS, PORROS I ALLS	0,92	0,09	1,01
	HORTA	95,67	36,28	131,95
	NAP I COL XINESA		3,00	3,00
	PATATA	2,10	0,03	2,13
	TOMÀQUET	0,09		0,09
	CIGRONS	0,35	3,33	3,69
LLEGUMINOSOS	MONGETA	0,56	2,26	2,82
	VECES	1,23	3,20	4,43
OLEAGINOSOS	COLZA	60,99	423,77	484,76
	GIRA-SOL	92,30	235,86	328,16
OLIVERAR	SOIA	2,42	0,83	3,25
	OLIVERES	16,04	258,70	274,74
PROTEAGINOSOS	FAVES I FAVONS	46,16	197,79	243,95
	PÈSOLS	15,72	122,57	138,29
	TRAMUSSOS DOLÇOS		4,10	4,10
VINYA	RAÏM DE TAULA		0,21	0,21
	VINYES	2,44	165,51	167,95

Activitat ramadera

L'activitat ramadera a la comarca ha patit els darrers anys un fort retrocés, com al conjunt de Catalunya. El nombre d'explotacions no ha parat de disminuir, de forma especialment vinculada a l'escassa rendibilitat pels preus percebuts. No es pot oblidar que la ramaderia també comporta una dedicació constant, i fa que moltes persones joves cerquin alternatives menys dedicades. Alhora, la ramaderia és un sector cada cop més regulat, amb inversions constants i condicionants, tant pel que fa a l'explotació ramadera com a les instal·lacions necessàries per al sacrifici o elaboració i transformació.

En determinats sectors, com el boví de llet, la reducció en el nombre d'explotacions ha estat acompanyada d'un dimensionament de les restants i unes majors produccions i productivitats, motiu pel qual a nivell general no s'ha ressentit el volum de llet total.

D'altres sectors, com l'oví i cabrum són sovint vinculats a explotacions semi-extensives i d'aprofitament de zones marginals. Així, la davallada té també influència significativa en la gestió del territori, en especial per la pastura de marges i sotabosc.

Destacable també la reducció de la cabana cunícola, en moltes explotacions agràries representava una font alternativa d'ingressos. No obstant, i malgrat l'especialització de moltes, els preus no han remunerat ni de lluny els costos de les explotacions més eficients.

Caps de bestiar

	Boví	Oví	Cabrum	Porcí	Equí	Conills ⁽¹⁾	Aviram
2009	10.108	19.873	1.877	131.772	395	1.704	639.010
1999	13.244	34.905	2.636	141.523	382	5.987	809.897
Diferència	-3.136	-15.032	-759	-9.751	13	-4.283	-170.887

(1) Conilles mare.

Explotacions ramaderes

	Boví	Oví	Cabrum	Porcí	Total
2015	86	102	133	167	488
2010	114	137	96	211	558
2005	227	188		202	617
2000	276	203		324	803
Diferència 2015-2000	-190	32		-157	-315

Caracterització de la rendibilitat de les explotacions

La rendibilitat de les explotacions depèn de múltiples factors, com la pròpia evolució productiva i tecnològica de l'explotació. Sigui com sigui, la qüestió es redueix al que percep l'explotació de forma directa o indirecta i al que costa produir, incloent els factors, la mà d'obra i la fiscalitat.

Hi ha diferents fonts d'informació sobre preus percebuts i costos, amb anàlisis més o menys detallades segons el sector concret. En algun cas, es qüestiona que els preus siguin representatius del que percep realment l'explotació, alhora que, com a mínim de forma fàcilment accessible, no hi ha informació territorial.

Hi ha anàlisis sectorials, com la del sector boví de llet, en què any rere any es denota la recurrència d'uns marges negatius generalitzats, o informació de llotges com en el conill, on la comparació entre els preus i el rang de costos posa de manifest que ni les explotacions més eficients els cobrien durant molts mesos.

S'ha optat, com a forma de mostrar l'evolució de la rendibilitat, per aportar algunes dades sobre preus oficialment percebuts pel pagès³ (en €/100 unitats) i una comparativa que elabora el DARP (base 2010)⁴ del preu percebut, el principal factor productiu i el preu al consumidor.

Les dades de preus percebuts reflecteixen com, en general, són bastant invariables pel que fa a tendència, i no incorporen els increments de costos productius (factors, mà d'obra, energia, fiscalitat, ...). Això amb alguna excepció, com és el cas de la mongeta seca o l'ametlla, explicables per diferents motius. En d'altres casos, com és el de la llet, el conill o els ous, la disminució és tan significativa que ha fet plegar moltes explotacions.

Pel que fa la comparativa, s'hi reflecteix una realitat que fa temps denuncia el sector: el preu al consumidor es manté (en verd), pugen els costos (en rosa) i el productor pràcticament rep el mateix (en blau), perdent any rere any renda i competitivitat.

De fet, segons les dades oficials, de l'any 2004 al 2014, la renda agrària a Catalunya ha caigut un 15%.

Al conjunt de l'Estat espanyol i des del 2003 al 2015, el sector acumula una caiguda del 30,1%. En aquest mateix període, els costos de producció han experimentat una pujada del 46%, i el nivell d'endeutament del sector sobre la renda se situa en el 74%.

³ Preus percebuts del pagès, Catalunya 2010-2017. Base 2010

http://agricultura.gencat.cat/ca/departament/dar_estadistiques_observatoris/dar_observatori_agroalimentari_preu_s/dar_preus/dar_preus_en_origen/dar_preus_percebuts_pages/dar_dades/

⁴ Evolució comparada de preus i costos agraris

http://agricultura.gencat.cat/ca/departament/dar_estadistiques_observatoris/dar_observatori_agroalimentari_preu_s/dar_costos_marges_economicos/dar_evolucio_comparada_preus_costos_agraris

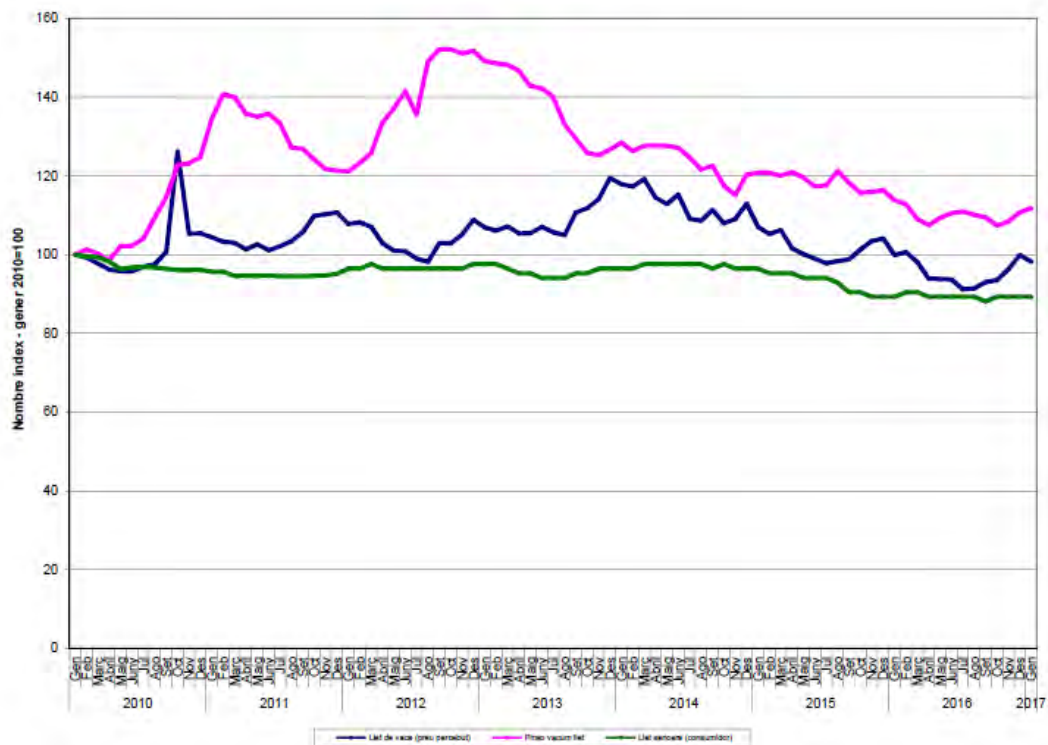

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Blat	17,77	21,12	25,14	20,45	18,06	18,47	16,55
Mongetes seques	85,92	97,81	222,37	453,67	484,58	446,82	496,88
Patata extraprimerenca i primerenca	39,27	33,34	31,07	58,38	22,96	34,52	42,77
Gira-sol	36,61	36,63	53,35	54,18	41,58	39,73	35,35
Fenc d'alfals	10,09	14,64	17,17	16,89	13,49	15,51	13,88
Poma consum en fresc	35,21	34,96	41,05	51,78	36,41	35,53	38,85
Ametlla	72,62	71,12	88,52	150,59	151,02	174,76	157,65
Bledes	49,41	43,62	48,90	46,60	41,36	50,20	44,34
Raïm per a transformació	24,56	30,76	34,43	32,53	30,55	33,14	38,51
Olives per almàssera o trull	27,72	23,51	27,02	30,92	29,97	35,67	39,55
Planta ornamental	488,72	487,82	511,00	532,00	534,00	501,37	230,69
Vedells (bestiar per a carn)	185,01	201,29	216,57	220,63	214,72	200,05	204,29
Xai Lletó (bestiar per a carn)	383,57	381,23	378,82	362,29	372,97	375,85	358,76
Cabrit Lletó (bestiar per a carn)	560,82	537,94	545,79	512,36	551,87	547,75	519,58
Porc d'engreix (bestiar per a carn)	110,69	121,67	133,39	137,44	127,26	113,51	113,17
Pollastre granja (bestiar per a carn)	95,54	110,05	115,48	113,94	107,41	108,88	100,16
Conills (bestiar per a carn)	178,19	192,97	190,54	196,99	181,58	164,48	163,07
Llet de vaca	31,98	33,06	32,72	34,29	35,64	32,15	30,11
Ous	64,97	64,17	109,32	71,57	73,90	76,67	58,75
Pi pinyer (p. Pinea) per serrar	1793,65	1793,33	1600,78	1023,12	855,50	980,88	875,17

Font: DARP (Gabinet Tècnic i d'Estudis Sectorials)
Ministerio de Industria, Energía y Turismo

Índex evolució preus: LLET

Font: DARP (Gabinet Tècnic i d'Estudis Sectorials)
Ministerio de Industria, Energía y Turismo

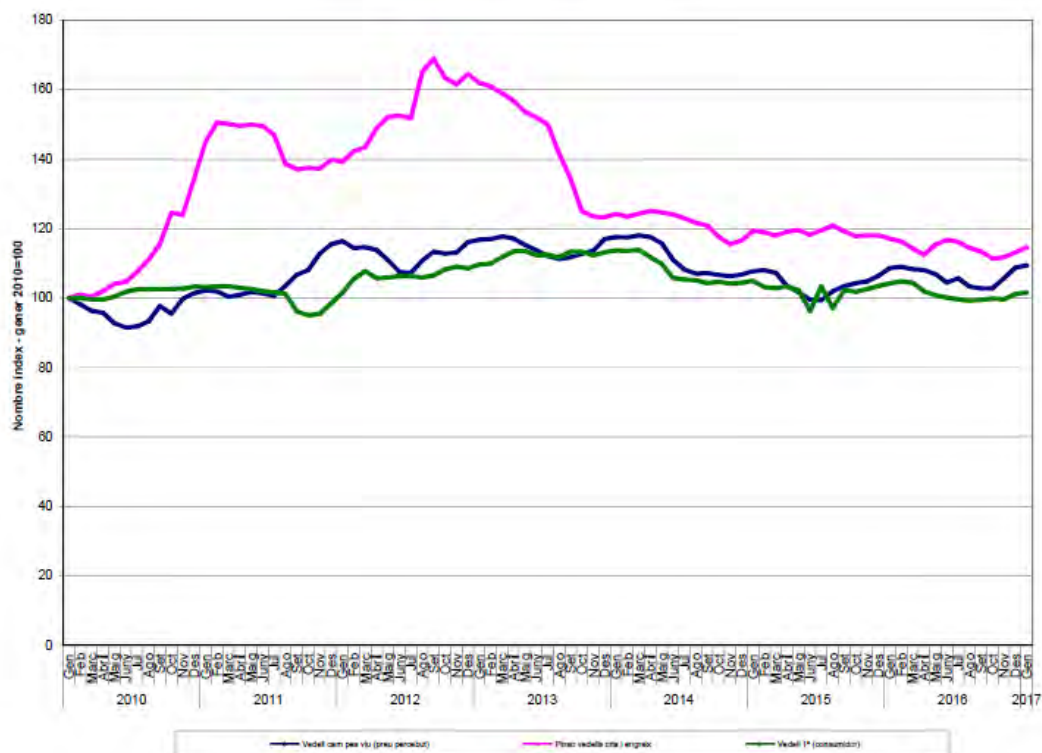
Índex evolució preus: PORCÍ

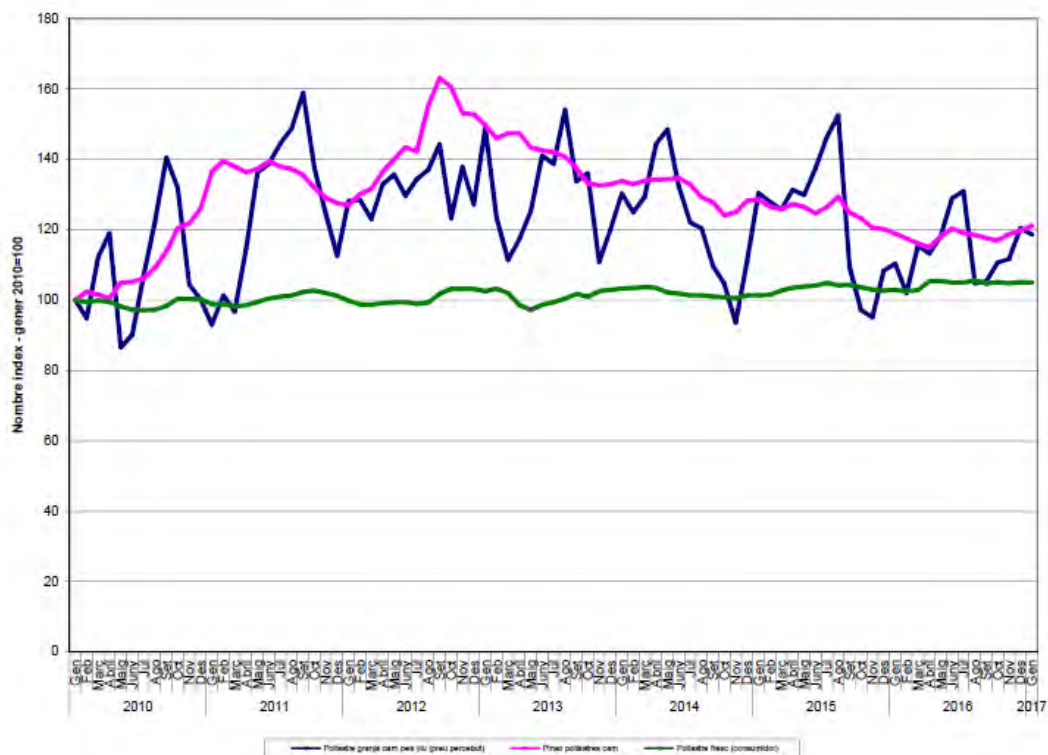
Font: DARP (Gabinet Tècnic i d'Estudis Sectorials), Ministerio de Industria, Turismo y Comercio

Índex evolució preus: VEDELLA

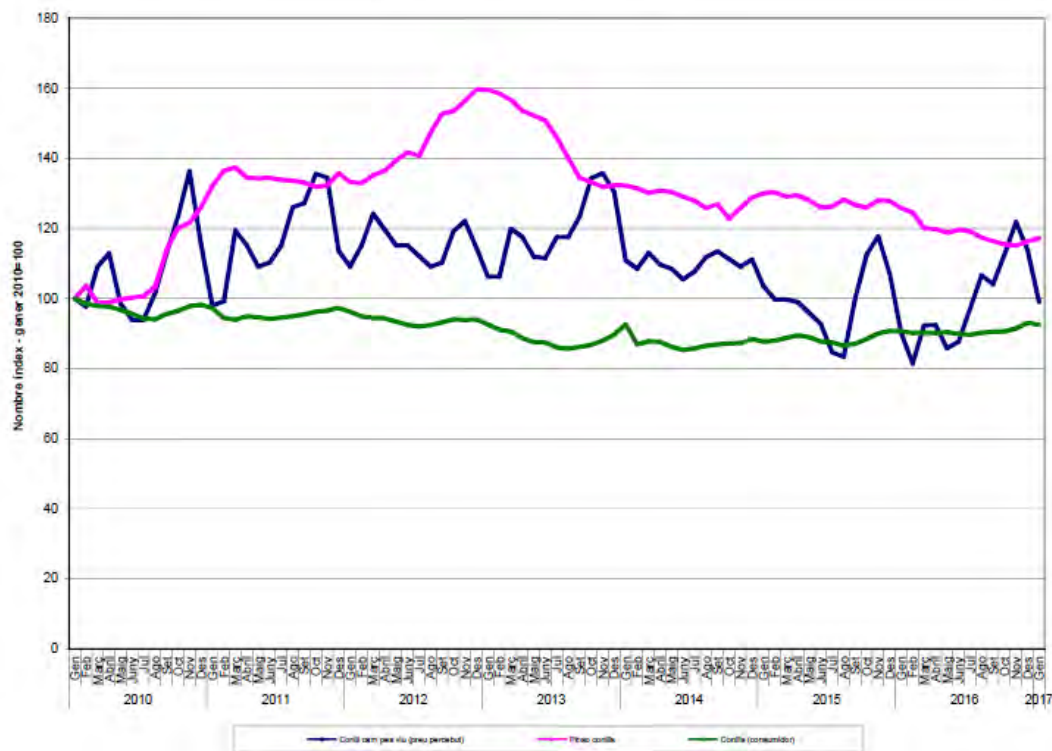
Font: DARP (Gabinet Tècnic i d'Estudis Sectorials), Ministerio de Industria, Turismo y Comercio

Índex evolució preus: POLLASTRE

Font: DARP (Gabinet Tècnic i d'Estudis Sectorials)
Ministerio de Industria, Energía y Turismo

Índex evolució preus: CONILL

Especificitats a la comarca

El Baix Empordà té participació en determinades iniciatives de producte de qualitat, que poden tenir gran importància per a valoritzar les produccions. En aquest aspecte, cal destacar entre d'altres que afecten el conjunt de Catalunya:

[DOP Oli de l'Empordà](#)

[IGP Poma de Girona](#)

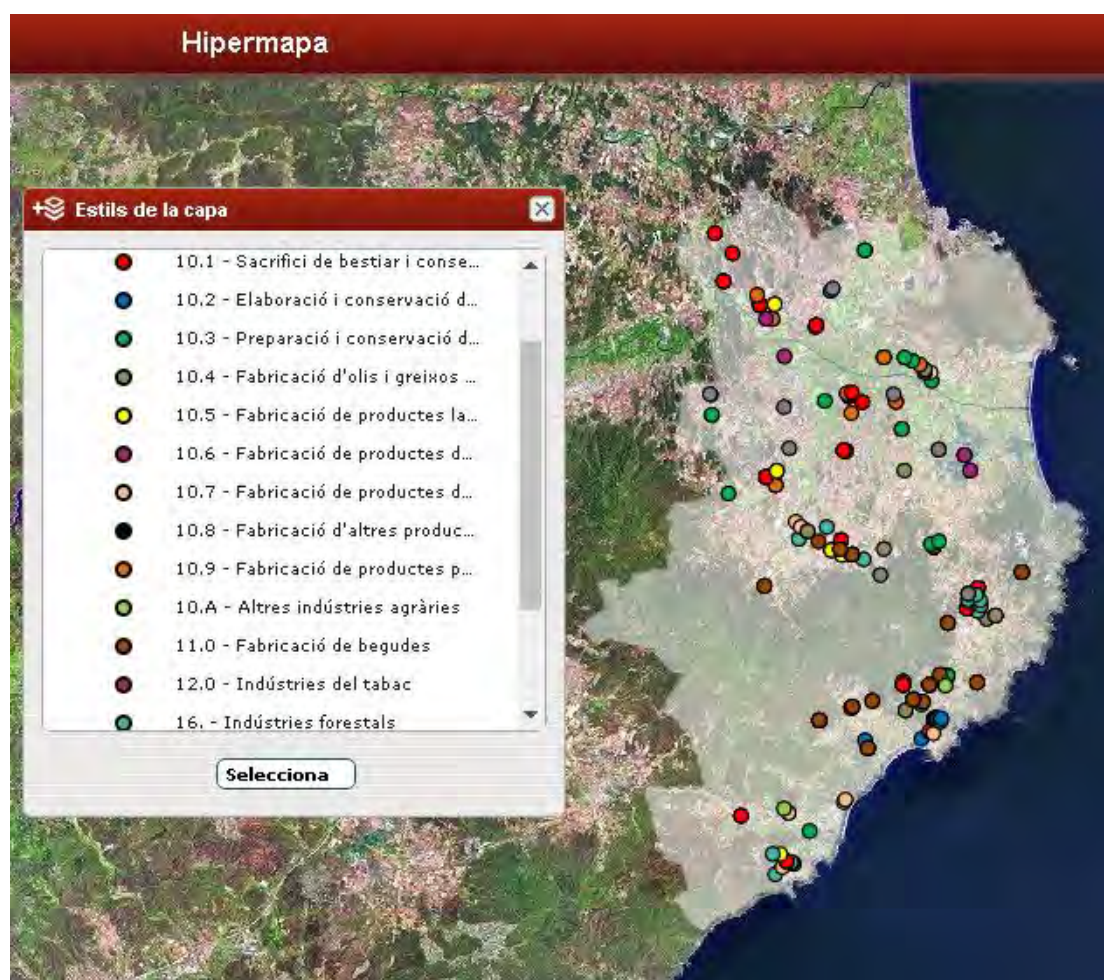
[DOP vi de l'Empordà](#)

[És Farina de Girona](#)

Pel que fa a venda de proximitat, hi ha 58 persones al Baix Empordà (físiques o jurídiques) de les 2.532 de Catalunya. Poden oferir productes sense transformar o transformats, ja sigui en la forma de venda directa o de circuit curt. En el cas de productes sense transformar, es troba cereals, horta, fruita dolça i fruita seca, mentre entre els transformats conserves, olis, vins i caves, ous, carn i embotis, plantes aromàtiques o llet.⁵

Alhora, la comarca disposa d'una bona base d'indústria agroalimentària, la qual pot donar cobertura a l'obtenció de valor afegit i permetre al consumidor trobar un producte adequat a les seves necessitats o gustos.

⁵ DARP. Venda de proximitat. Productors i productes.
http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/alimentacio/venda-proximitat/dar_productors_adherits_venda_proximitat/

4. Conclusions

Sense pretendre aportar una resposta exhaustiva, atès el caràcter aproximatiu d'aquesta breu anàlisi, s'exposa a continuació els elements que, a criteri de l'equip redactor, poden constituir factors significativament transcendents per al futur del sector a la comarca, i fruit de la caracterització i anàlisi.

Oportunitats	Amenaces
Gran presència de turisme Importància de la restauració Consum intern consolidat Població estrangera resident (cobrir demanda de producte singular) Gran valoració del producte local Gran valoració del producte ecològic Gran valoració de races o varietats locals Tradició en la relació amb França Grans mercats propers (Àrea Metropolitana de Barcelona)	Escassa o nul·la remuneració Polítiques comercials internacionals Canvis en els costums de compra (gran distribució) Canvis en el perfil de consum (productes específics per a població estrangera o nous tipus de presentacions) Danys i riscos per fauna Transformació del sòl agrari Incendis, avingudes i altres danys Excessiva regulació i burocratització Entrada de plagues o malalties Presència d'espècies salvatges Manca d'actuació en espais (vies, ferrocarril, lleres públiques, ...) Poc suport coordinat de les Administracions
Fortaleses	Debilitats
Diversitat de producte Qualitat Productes reconeguts (DOP, IGP, altres) Sentiment de territori Capacitat i antecedents de col·laboració producció – elaboració – comercialització Capacitat de sinèrgia entre explotacions Clima no extrem Reg Iniciatives de comercialització directa	Disminució d'explotacions Envelliment de les persones titulars Poca capacitat innovació i inversió Abandonament del territori Tradició de treball individual i atomització Pocs recursos administratius i comercials Necessitat de formació de treballadors Necessitat de detecció de relleu

Girona, maig 2017